

มติคณะรัฐมนตรี

วันที่ 21 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2566

เว็บไซต์ รัฐบาลไทย

URL : <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/66428>

กฎหมาย

1. เรื่อง พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2566

คณะรัฐมนตรีรับทราบพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2566 โดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้อนุมัติแทนคณะรัฐมนตรี ในการตราร่างพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2566 ซึ่งได้ประกาศใช้บังคับในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2566

พระราชกฤษฎีกา ประกอบด้วย 5 มาตรา มีสาระสำคัญให้ยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ เป็นการเลือกตั้งทั่วไป และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 45 วัน แต่ไม่เกิน 60 วัน นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

2. เรื่อง แนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) เสนอ และมอบหมายให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติต่อไป

ด้วยพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2566 ได้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 มีนาคม 2566 สลค. จึงขอเสนอ

1. แนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร และให้แจ้งหน่วยงานต่าง ๆ ทราบและถือปฏิบัติต่อไป ดังนี้

1.1. ด้านนิติบัญญัติ

1.1.1 สมาชิกสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงทันทีนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรมีผลใช้บังคับ¹ และต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน²

1.1.2 เงินประจำตำแหน่งและเงินเพิ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะคำนวณถึงก่อนวันยุบสภาผู้แทนราษฎร 1 วัน

1.1.3 ภายใน 5 วันนับแต่วันยุบสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 45 วันแต่ไม่เกิน 60 วันนับแต่วันที่ยุบสภาผู้แทนราษฎร³

1.1.4 กระทุ้งถามและญัตติทั้งหมดตกไป⁴

1.1.5 กรรมการการสามัญและกรรมการการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรพ้นจาก ตำแหน่ง⁵

1.1.6 ร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาและได้ส่งให้รัฐบาลนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ไม่ตกไป และดำเนินการต่อไปได้⁶

1.1.7 ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วแต่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยหรือเมื่อพ้น 90 วันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา ให้เป็นอันตกไป⁷

1.1.8 ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบ ให้เป็นอันตกไป เว้นแต่คณะรัฐมนตรีชุดใหม่จะร้องขอต่อรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไป ภายใน 60 วันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป⁸ [หมายเหตุ : มาตรา 85 วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่า 60 วันนับแต่วันเลือกตั้ง และมาตรา 121 บัญญัติให้ภายใน 15 วันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก]

1.1.9 วุฒิสภายังไม่สิ้นสุด⁹ แต่จะมีการประชุมวุฒิสภามีได้วันแต่¹⁰

(1) กรณีที่ต้องประชุมเพื่อดำเนินการบางประการที่รัฐธรรมนูญกำหนด เช่น การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งไว้ก่อน การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการในพระองค์ การประกาศสงคราม เป็นต้น

(2) กรณีที่ต้องประชุมเพื่อทำหน้าที่พิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ [ได้แก่ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (มาตรา 204 และมาตรา 207) กรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา 222 และมาตรา 223) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (มาตรา 228 และมาตรา 229) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (มาตรา 232 และมาตรา 233) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (มาตรา 238 มาตรา 239 และมาตรา 241) และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา 246)] [หมายเหตุ : กรณีวุฒิสภาต้องดำเนินการประชุมข้างต้น มาตรา 126 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญและประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ]

1.1.10 คณะกรรมาธิการของวุฒิสภาจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการนั้น ๆ หรือตามที่วุฒิสภามอบหมาย¹¹

1.2 คณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

1.2.1 สถานะของคณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

(1) คณะรัฐมนตรีสิ้นสุดลง แต่ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป (ไม่เรียกว่า รักษาการ และได้รับเงินเดือนแต่ยังไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน) (มาตรา 168 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย)

(2) คณะรัฐมนตรียังคงมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศเท่าที่จำเป็นทุกประการ กรณีมีสถานการณ์คุกคามความมั่นคงของชาติ ย่อมมีอำนาจหน้าที่ที่จะประกาศมาตรการเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติได้ เช่น ประกาศภาวะฉุกเฉินหรือประกาศกฏอัยการศึก เป็นต้น¹²

(3) การลงชื่อตำแหน่งของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรียังคงลงชื่อในตำแหน่งเดิม มิใช่เป็นการรักษาการหรือรักษาการในตำแหน่ง¹³

(4) นายกรัฐมนตรีจะปรับรัฐมนตรีออก หรือรัฐมนตรีจะลาออกก็กระทำได้ แต่ไม่ควรแต่งตั้งแทน¹⁴

1.2.2 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี

(1) การประชุมคณะรัฐมนตรี¹⁵

(1.1) คณะรัฐมนตรีประชุมต่อไปได้ตามปกติจนกว่าจะมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะพิจารณาจัดเฉพาะระเบียบวาระที่เป็นไปตามปกติปฏิบัติ

(1.2) สำหรับเรื่องใดที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรีและมีผลเป็นการอนุมัติงานหรือโครงการหรือมีผลเป็นการสร้างความผูกพันต่อคณะรัฐมนตรีชุดใหม่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะกลั่นกรองไว้ชั้นหนึ่งก่อน แล้วเสนอคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้กำกับการบริหารราชการแทนนายกรัฐมนตรี เพื่อมีมติหรือคำสั่งให้เสนอคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ต่อไป

(2) การอนุมัติงานหรือโครงการ (มาตรา 169 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย)

(2.1) ไม่กระทำการอันมีผลเป็นการอนุมัติงานหรือโครงการ หรือมีผลเป็นการสร้างความผูกพันต่อคณะรัฐมนตรีชุดต่อไป เว้นแต่ที่กำหนดไว้แล้วในงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(2.2) การกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการสร้างความผูกพันต่อคณะรัฐมนตรีชุดใหม่จะกระทำมิได้ เช่น การกำหนดนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติที่มีผลต้องดำเนินการต่อเนื่อง

(3) การแต่งตั้งโยกย้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่หรือพ้นจากตำแหน่ง (มาตรา 169 (2) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย)

(3.1) ไม่แต่งตั้งหรือโยกย้ายข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำหรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือพ้นจากตำแหน่ง หรือให้ผู้อื่นมาปฏิบัติหน้าที่แทน เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน

(3.2) การใช้อำนาจตามข้อ (3.1) จะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและต้องเป็นไปเพื่อรักษาประโยชน์ของรัฐรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะและต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน

การใช้อำนาจดังกล่าวให้หมายความรวมถึงกรณีที่มีกฎหมาย กฎ หรือระเบียบกำหนดเป็นเงื่อนไขให้การแต่งตั้งหรือโยกย้ายข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือพ้นจากตำแหน่ง หรือให้ผู้อื่นมาปฏิบัติหน้าที่แทน นั้น มีผลต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีได้รับทราบ อนุญาต อนุมัติเห็นชอบ หรือการดำเนินการอื่นที่มีผลลักษณะเดียวกัน

(3.3) เมื่อมีกรณีที่ต้องขอรับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(ก) จัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้ง โยกย้าย การให้พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่หรือพ้นจากตำแหน่ง หรือให้ผู้อื่นมาปฏิบัติหน้าที่แทน

(ข) ประวัติย่อของบุคคลดังกล่าว

(ค) จัดทำสรุปสาระสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งรวมถึงกระบวนการ เหตุผลในการพิจารณา รวมทั้งเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องใช้อำนาจในระหว่างเวลาดังกล่าว

ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้การแต่งตั้งโยกย้าย การให้พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่หรือพ้นจากตำแหน่ง หรือให้ผู้อื่นมาปฏิบัติหน้าที่แทนเป็นอำนาจของคณะกรรมการรัฐมนตรี ให้สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว และต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน

(3.4) ให้สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือในการส่งผู้แทนไปชี้แจงหรือส่งข้อมูลเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งร้องขอ

(3.5) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามแนวนโยบายนี้ คำว่า “กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่”¹⁶ ให้พิจารณาโดยคำนึงถึงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการใช้ทรัพยากรของรัฐหรือบุคลากรของรัฐเพื่อกระทำการใดซึ่งจะมีผลต่อการเลือกตั้ง พ.ศ. 2563 ด้วย [หมายเหตุ ข้อ (3.2) - (3.5) เป็นไปตามแนวนโยบายและขั้นตอนดำเนินการตามมาตรา 169 (2) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง]

(4) การอนุมัติให้ใช้จ่ายงบประมาณสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น (มาตรา 169 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย)

(4.1) ไม่กระทำการอันมีผลเป็นการอนุมัติให้ใช้จ่ายงบประมาณสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน

(4.2) การกระทำตามข้อ (4.1) จะต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และต้องเป็นไปเพื่อรักษาประโยชน์ของรัฐ รักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการหรือเป็นการบรรเทาภัยพิบัติแก่ประชาชน และต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน

การดำเนินการดังกล่าวจะกระทำได้เฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐ ที่มีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณนอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรหรือที่ได้รับการจัดสรรไปแล้วแต่ไม่เพียงพอและมีความจำเป็นเร่งด่วนต้องขอใช้งบประมาณรายจ่ายงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อฉุกเฉินหรือจำเป็น

(4.3) เมื่อมีกรณีที่ต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว ให้สำนักงบประมาณรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเหตุผลและความจำเป็นในการขอใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นของส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ที่มีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณรายจ่ายดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

(4.4) ให้สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี สำนักงบประมาณ หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือในการส่งผู้แทนไปชี้แจง หรือส่งข้อมูลเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งร้องขอ [หมายเหตุ ข้อ (4.2) - (4.4) เป็นไปตามแนวนโยบายและขั้นตอนดำเนินการตามมาตรา 169 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง]

(5) การใช้ทรัพยากรหรือบุคลากรของรัฐ (มาตรา 169 (4) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย)

(5.1) ไม่ใช้ทรัพยากรของรัฐหรือบุคลากรของรัฐเพื่อกระทำการใดอันอาจมีผลต่อการเลือกตั้ง และไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการใช้ทรัพยากรของรัฐหรือบุคลากรของรัฐเพื่อกระทำการใดซึ่งจะมีผลต่อการเลือกตั้ง พ.ศ. 2563) ดังนั้น ถ้าเป็นการดำเนินการในการปฏิบัติราชการปกติ ซึ่งไม่มีผลต่อการเลือกตั้งก็ยังคงดำเนินการได้

(5.2) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการใช้ทรัพยากรของรัฐหรือบุคลากรของรัฐเพื่อกระทำการใดซึ่งจะมีผลต่อการเลือกตั้ง พ.ศ. 2563 ได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องใช้ทรัพยากรของรัฐหรือบุคลากรของรัฐเพื่อกระทำการใดซึ่งจะมีผลต่อการเลือกตั้งด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

(ก) ใช้ทรัพยากรของรัฐ หรือบุคลากรของรัฐ โดยการกำหนดนโยบาย โครงการ แผนงาน โดยให้มีผลบังคับใช้ในทันที และมีลักษณะเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดความไม่ขัดแย้งกันในการเลือกตั้ง

(ข) จัดให้มีการประชุมคณะรัฐมนตรีนอกสถานที่นอกเหนือจากการประชุมตามปกติ และมีการใช้ทรัพยากรของรัฐหรือบุคลากรของรัฐเพื่อเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดความไม่ขัดแย้งกันในการเลือกตั้ง

(ค) กำหนด สั่งการหรือมอบหมายให้มีการประชุม อบรม หรือ สัมมนาบุคลากรของรัฐหรือเอกชน โดยใช้เงินงบประมาณของหน่วยงานของรัฐหรือเงินของกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ โดยอาจให้มีการแจกจ่ายทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเว้นแต่เป็นการประชุมตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐหรือประชาชน แต่ต้องมีใช้เป็นการสร้างโอกาสให้เกิดความไม่ขัดแย้งกันในการเลือกตั้ง

(ง) กำหนด สั่งการหรือมอบหมายให้มีการอนุมัติ โอนหรือ เปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานของรัฐหรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือให้หน่วยงานของรัฐ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ทำการแจกจ่ายทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดให้แก่ประชาชน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐหรือประชาชน แต่ต้องมีใช้เป็นการสร้างโอกาสให้เกิดความไม่ขัดแย้งกันในการเลือกตั้ง

(จ) กำหนด สั่งการหรือมอบหมายให้มีการแจกจ่ายหรือจัดสรร ทรัพยากรของรัฐให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด โดยไม่มีเหตุอันสมควร เว้นแต่เป็นกรณีต้องดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด หรือมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐหรือประชาชน แต่ต้องมีใช้เป็นการสร้างโอกาสให้เกิดความไม่ขัดแย้งกันในการเลือกตั้ง

(ฉ) ใช้พัสดุหรือเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางจากหน่วยงานของรัฐ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือใช้บุคลากรของรัฐปฏิบัติงานเพื่อสร้างโอกาสให้เกิดความไม่ขัดแย้งกันในการเลือกตั้ง

(ช) ใช้ทรัพยากรของรัฐ เช่น คลื่นความถี่ หรือเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม หรือใช้งบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานของรัฐ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่จะเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดความไม่ขัดแย้งกันในการเลือกตั้ง

ทั้งนี้ ในกรณีใดที่ไม่ได้กำหนดไว้หรือมีเหตุจำเป็น คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดยกเว้นหรือผ่อนผันการปฏิบัติตามความในระเบียบดังกล่าวได้

(6) การปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

(6.1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

(ก) มาตรา 73 บัญญัติห้ามมิให้ข้าราชการการเมืองใช้สถานะหรือตำแหน่งหน้าที่เรียไรหรือชักชวนให้มีการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ไม่รวมถึงการที่ข้าราชการการเมืองผู้นั้นเข้าร่วมกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมือง โดยมิได้กระทำหรือมีส่วนกระทำการอันเป็นการต้องห้ามนั้น

(ข) มาตรา 76 บัญญัติห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ บริจาคเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองหรือเข้าร่วมกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมือง

(6.2) พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561

มาตรา 73 บัญญัติห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ใ้ทั้งคเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(ก) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(ข) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(ค) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(ง) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(จ) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพล คุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จหรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

(7) การออกกฎหมาย¹⁷

(7.1) การเสนอร่างกฎหมายใหม่โดยเฉพาะร่างพระราชบัญญัติซึ่งเป็นเรื่องในทางนโยบาย ไม่สมควรดำเนินการเสนอในระหว่างยุบสภา ส่วนร่างอนุบัญญัติ เช่น พระราชกฤษฎีกา ร่างกฎกระทรวง ร่างระเบียบ เป็นต้น ซึ่งเป็นการกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายแม่บทให้อำนาจไว้ ย่อมดำเนินการได้ตามปกติ

(7.2) ร่างกฎหมายและร่างอนุบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีเคยมีมติอนุมัติหลักการและส่งให้ สคก. หรือคณะกรรมการตรวจสอบร่างกฎหมายและร่างอนุบัญญัติที่เสนอคณะรัฐมนตรี (คกอ.) ตรวจสอบพิจารณา

(ก) ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติ เมื่อ สกค.ตรวจพิจารณาแล้ว จะดำเนินการต่อไปไม่ได้ เพราะยังไม่มีสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องรอให้คณะรัฐมนตรีชุดใหม่เป็นผู้พิจารณาเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

(ข) ถ้าเป็นร่างอนุบัญญัติซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่จะดำเนินการเพื่อประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไปนั้นเนื่องจากเป็นเรื่องที่คณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติอนุมัติหลักการไว้ก่อนที่จะมีการยุบสภา ดังนั้น เมื่อ สกค. หรือ คกอ. ตรวจพิจารณาเสร็จแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ไปตามขั้นตอน เพื่อให้ร่างอนุบัญญัติดังกล่าวประกาศใช้บังคับต่อไปได้

(8) การแต่งตั้งคณะกรรมการ

การสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการตามกฎหมายเป็นการดำเนินการเพื่อให้มีคณะกรรมการตามกฎหมายอันจำเป็นต่อการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย สามารถดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการตามกฎหมายได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข หรือกระบวนการที่กฎหมายบัญญัติ และเมื่อได้แต่งตั้งแล้ว คณะกรรมการตามกฎหมายดังกล่าวสามารถปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแต่ละฉบับอันเป็นงานประจำตามปกติได้¹⁸

(9) การปฏิบัติเรื่องอื่น ๆ ตามมติคณะรัฐมนตรี

(9.1) กรณีการประชุมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมทางวิชาการ หากเป็นการนัดหมายล่วงหน้าก่อนพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรมีผลใช้บังคับ และเป็นการปฏิบัติตามปกติดังเช่นที่เคยปฏิบัติ รัฐมนตรีสามารถเข้าร่วมประชุมดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการหาเสียงเลือกตั้ง

(9.2) รัฐมนตรีซึ่งลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรห้ามใช้เวลาราชการในการหาเสียงเลือกตั้ง หากประสงค์จะใช้เวลาหาเสียงเลือกตั้งให้ลากิจต่อนายกรัฐมนตรี²⁰ และกรณีที่นายกรัฐมนตรีมีความประสงค์จะลากิจ ให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีแจ้งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการ ทั้งนี้ เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. 2555 หมวด 3 การลาของข้าราชการการเมือง

(9.3) การให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนของรัฐมนตรีควรใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ โดยเฉพาะกรณีการได้รับเชิญไปสัมภาษณ์ออกโทรทัศน์ในฐานะของตำแหน่งรัฐมนตรี จะให้สัมภาษณ์ได้เฉพาะหน้าที่รัฐมนตรีเท่านั้น แต่บางครั้งสื่อมวลชนอาจมีคำถามในฐานะสมาชิกพรรคการเมืองที่จะทำให้คำสัมภาษณ์ของรัฐมนตรีเป็นการให้ข้อมูลต่อพรรคการเมืองของตน ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งรัฐมนตรีกับสื่อของรัฐโดยมิชอบได้ แต่หากเป็นการเชิญผู้แทนพรรคการเมืองหลาย ๆ พรรคไปสัมภาษณ์ในลักษณะเท่าเทียมกัน ก็เป็นความรับผิดชอบของสื่อมวลชนนั้น ๆ ไป²¹

(9.4) ให้รัฐมนตรีทุกท่านระมัดระวังในการดำเนินเรื่องดังต่อไปนี้ระหว่างที่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรมีผลใช้บังคับ²²

(ก) การโฆษณาประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีรูปภาพของรัฐมนตรีปรากฏอยู่ ไม่ว่าจะเป็นป้ายโฆษณา หรือการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางวิทยุและโทรทัศน์ ควรจะปลดป้ายหรือยกเลิกการโฆษณาประชาสัมพันธ์ดังกล่าวทั้งหมด เว้นแต่การโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ใช้เงินของพรรคการเมืองที่ตนสังกัด

(ข) การใช้รถประจำตำแหน่งและเจ้าหน้าที่ของทางราชการที่มีได้ใช้ในการปฏิบัติภารกิจและหน้าที่ในฐานะรัฐมนตรี

(ค) การให้สัมภาษณ์รายการวิทยุและโทรทัศน์ และการรับเชิญไปบรรยายตามสถานที่ต่าง ๆ ในรายการที่ทางหน่วยงานราชการซื้อเวลาไว้หรือจัดขึ้น ยกเว้นรายการที่สถานีวิทยุหรือโทรทัศน์ที่มีใช้กิจการของรัฐจัดขึ้นเอง

(10) การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2561 ได้กำหนดให้ในกรณีคณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะให้ถือวันที่คณะรัฐมนตรีคณะใหม่ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ เป็นวันพ้นจากตำแหน่ง ดังนั้น คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันจะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนี้

(10.1) กรณีรัฐมนตรีมีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายใน 60 วันนับแต่วันถัดจากวันพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (วันที่ยุบสภาผู้แทนราษฎร) และต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งภายใน 60 วันนับแต่วันถัดจากวันพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรี (วันที่คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ถวายสัตย์ปฏิญาณ)

(10.2) กรณีรัฐมนตรีไม่มีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายใน 60 วันนับแต่วันถัดจากวันพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรี (วันที่คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ถวายสัตย์ปฏิญาณ)

(11) การผลัดเวรเข้าฯ ให้ปฏิบัติตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจัดไว้ตามปกติ

1.3 สถานะข้าราชการการเมืองอื่น

คณะกรรมการกฤษฎีกาเคยมีคำวินิจฉัย (เรื่องเสร็จที่ 511/2533) ไว้ว่าสถานะข้าราชการการเมืองอื่น เช่น เลขาธิการนายกรัฐมนตรี โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เลขานุการรัฐมนตรี ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ฯลฯ ยังคงอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป และพ้นจากตำแหน่งพร้อมกับการสิ้นสุดการอยู่ในตำแหน่งของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้แต่งตั้ง แต่ต้องไม่เกินกว่าที่คณะรัฐมนตรีชุดใหม่จะเข้ารับหน้าที่

2. ให้ทุกส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำกับข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่และลูกจ้างในสังกัดของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2562 [เรื่องแนวทางปฏิบัติในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป (แจ้งตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0503/ว61 ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562)] โดยเคร่งครัด โดยเฉพาะการให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อได้รับการร้องขอจากคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง รวมทั้งการวางตัวเป็นกลางทางการเมืองของข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่และลูกจ้างทุกประเภทและทุกระดับดังกล่าวด้วย

¹มาตรา 101 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

²ข้อ 9 (2) ประกอบข้อ 11 (2) แห่งประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2561 กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินภายใน 60 วันนับแต่วันถัดจากวันพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (วันที่ยุบสภาผู้แทนราษฎร)

³มาตรา 103 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

⁴ข้อ 155 (4) แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 กำหนดให้กระทั่ถมตคไปเมื่อสภาสันอายุ หรือสภาถูกยุบ

⁵ข้อ 108 แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 กำหนดให้กระมาริการพ้นจากตำแหน่งเมื่อสภาสันอายุ หรือสภาถูกยุบ

⁶แนวทางตามข้อ 1.1.6 เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2556 (เรื่อง แนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร)

⁷มาตรา 147 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

⁸มาตรา 147 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

⁹มาตรา 269 (4) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้ในวาระเริ่มแรก ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 250 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติถวายคำแนะนำ โดยอายุของวุฒิสภามาตรานี้มีกำหนด 5 ปีนับแต่วันที่มิพระบรมราชโองการแต่งตั้ง [วุฒิสภาชุดปัจจุบันได้มิพระบรมราชโองการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2562 (ครบวาระวันที่ 10 พฤษภาคม 2567)]

¹⁰มาตรา 126 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

¹¹ข้อ 101 ประกอบข้อ 78 แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 (คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตามที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 กำหนด เช่น คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่และอำนาจศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน แก้ไขปัญหาและพัฒนาเกษตรกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร เป็นต้น)

¹²แนวทางตามข้อ 1.2.1 (2) เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2556 (เรื่อง แนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร)

¹³ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 6) เรื่อง การพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการการเมือง (กรณีทีคณะรัฐมนตรีทั้งคณะต้องพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากนายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง) (เรื่องเสรีจที 511/2533)

¹⁴แนวทางตามข้อ 1.2.1 (4) เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2556 (เรื่อง แนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร)

¹⁵แนวทางตามข้อ 1.2.2 (1) เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2556 (เรื่อง แนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร)

¹⁶ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการใช้ทรัพยากรของรัฐหรือบุคลากรของรัฐเพื่อกระทำการใดซึ่งจะมีผลต่อการเลือกตั้ง พ.ศ. 2563 กำหนดนิยามคำว่า “กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่” หมายความว่า กิจการที่รัฐเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดในบรรดาผู้เป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นแต่ละคนทุกคน และจำนวนหุ้นส่วนหรือหุ้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของหุ้นส่วนหรือหุ้นทั้งหมดของนิติบุคคลนั้น

¹⁷แนวทางตามข้อ 1.2.2 (7) เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2556 (เรื่อง แนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร) ประกอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2554 (เรื่อง แนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร)

¹⁸แนวทางตามข้อ 1.2.2 (8) เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2557 (เรื่อง การเสนอเรื่องเกี่ยวกับการแต่งตั้งกรรมการในช่วงการยุบสภาผู้แทนราษฎร)

¹⁹แนวทางตามข้อ 1.2.2 (9.1) เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2554 (เรื่อง ทารือการปฏิบัติหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีในระหว่างที่มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร)

²⁰แนวทางตามข้อ 1.2.2 (9.2) เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2554 (เรื่อง ทารือการปฏิบัติหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีในระหว่างที่มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร)

²¹แนวทางตามข้อ 1.2.2 (9.3) เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2556 (เรื่อง แนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร)

²² แนวทางตามข้อ 1.2.2 (9.4) เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2554 (เรื่อง แนวทางการดำเนินงานของคณะรัฐมนตรีภายหลังจากพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรมีผลใช้บังคับ)